

## บทที่ 1

### บทนำ

#### หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยโดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (Federation of Accounting Professions Under the Royal Patronage of His Majesty the King หรือ FAP) เป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกของสมาพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International of Federation of Accountants หรือ IFAC) ซึ่งต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของ IFAC และข้อกำหนดเกี่ยวกับภาระหน้าที่ของสมาชิก (Statements of Memberships Obligations: SMO) เพื่อจุดประสงค์ในการพัฒนาวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย จากข้อมูลการประเมินการปฏิบัติตามข้อกำหนดและการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล (Report on the Observance of Standards and Code - Accounting and Auditing หรือ ROSOs A&A) โดยธนาคารโลก เมื่อเดือนเมษายน 2551 ได้ปรากฏข้อสังเกตในเรื่องคุณภาพงานสอบบัญชีในประเทศไทย โดยระบุว่า ประเทศไทยควรมีหน่วยงานที่เป็นอิสระจากผู้ประกอบวิชาชีพ ทำหน้าที่ตรวจสอบการควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชี โดยควรเน้นการกำกับดูแลในระดับสำนักงานสอบบัญชีด้วย นอกเหนือจากการกำกับดูแลผู้สอบบัญชีแต่ละราย รวมทั้งควรพัฒนาวิชาชีพบัญชีในประเทศไทยด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพบัญชีสากลและข้อกำหนดเกี่ยวกับภาระหน้าที่ของสมาชิก ดังนั้น IFAC จึงได้จัดทำข้อเสนอแนะให้กับสภาวิชาชีพบัญชีฯ โดยเน้นการพัฒนาใน 7 หัวข้อ ซึ่งหนึ่งในนั้นได้ระบุให้ประเทศไทยกำหนดให้มีระบบรับรองคุณภาพสำนักงานสอบบัญชี เพื่อให้มาตรฐานการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ของสำนักงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552, กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2553: ออนไลน์)

คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (กกบ.) จึงได้ดำเนินการด้านการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของประเทศไทย โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี เพื่อทำหน้าที่ติดตามการดำเนินการของคณะกรรมการเพื่อกำกับดูแลการปฏิบัติงานสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยสภาวิชาชีพบัญชีฯ อีกทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาแนวทางการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของประเทศไทย ทำหน้าที่ศึกษารูปแบบและโครงสร้างการกำกับดูแลการควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงานสอบบัญชีของสากล เพื่อนำมากำหนดรูปแบบและโครงสร้าง รวมถึงอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย ขณะเดียวกัน คณะกรรมการวิชาชีพบัญชี ด้านการสอบบัญชี ก็ได้ทำการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการสอบบัญชีของประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการสอบบัญชีสากล (International Standards of Auditing หรือ ISAs)

(กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2553: ออนไลน์) ซึ่งในขณะนี้ ได้มีการออกมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 ซึ่งกำหนดให้ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 เป็นต้นไป เพื่อเผยแพร่แล้ว รวมทั้งได้มีการประกาศให้ใช้บังคับมาตรฐานการสอบบัญชีแล้วจำนวน 51 ฉบับ

โดยมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 เป็นมาตรฐานการควบคุมคุณภาพสำหรับ สำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบและการสอบทานงบการเงิน และงานให้ความเชื่อมั่นอื่น ตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของสำนักงานในการปฏิบัติตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ และข้อกำหนดที่ออกแบบมาเพื่อให้สำนักงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ดังกล่าวได้ นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในการนำไปปฏิบัติและการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้วย ในการควบคุมคุณภาพตามมาตรฐานฉบับนี้ เกี่ยวข้องกับการจัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรับผิดชอบของผู้นำต่อคุณภาพภายในสำนักงาน ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง การตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าและงานที่มีลักษณะเฉพาะ ทรัพยากรบุคคล การปฏิบัติงาน และการติดตามผล โดยได้กำหนดให้สำนักงานทุกแห่งที่มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและการสอบทานงบการเงิน และงานให้ความเชื่อมั่น ตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง ถือปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 เป็นต้นไป (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2554: ออนไลน์) และภายใต้มาตรฐานการควบคุมคุณภาพนี้เอง ที่ส่งผลให้สำนักงานที่เข้าเงื่อนไขทุกสำนักงาน ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ต่างตื่นตัวและเริ่มเตรียมความพร้อมในการนำระบบการควบคุมคุณภาพมาใช้ภายในสำนักงาน เพื่อให้เป็นไปตามกำหนดเวลาที่มาตรฐานกำหนดไว้

จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในภาคเหนือ จึงมีจำนวนนิติบุคคลมากที่สุดในภาคเหนือ โดย ณ เดือนกันยายน 2554 มีจำนวนนิติบุคคล 11,624 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.05 ของจำนวนนิติบุคคลในภาคเหนือทั้งหมดจำนวน 33,160 ราย (สำนักพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดเชียงใหม่, 2554 : ออนไลน์) ซึ่งนิติบุคคลเหล่านี้ ต่างก็ต้องใช้บริการด้านการสอบบัญชีและบริการเกี่ยวเนื่องอื่นกับสำนักงานสอบบัญชีเป็นประจำในทุก ๆ ปี ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้จังหวัดเชียงใหม่มีสำนักงานสอบบัญชีจำนวนมากเช่นกัน โดยสำนักงานสอบบัญชีที่ให้บริการด้านการสอบบัญชีและบริการเกี่ยวเนื่องอื่นนี้ ได้รับผลกระทบโดยตรงในการนำระบบการควบคุมคุณภาพทั้ง 6 องค์ประกอบมาใช้ควบคุมคุณภาพภายในสำนักงาน ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2557 ตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาความเข้าใจของผู้ประกอบการสำนักงานสอบบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ต่อการควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการ

ตรวจสอบ เพื่อได้ข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาสำนักงานสอบบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1

### วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการสำนักงานสอบบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ต่อการควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบ

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการสำนักงานสอบบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ต่อการควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบ
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสำนักงานสอบบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1

### นิยามศัพท์

**ความรู้ความเข้าใจ** หมายถึง ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ทฤษฎี หลักการ รูปแบบ กรอบความคิด หรือข้อมูลอื่นๆ ที่มีความจำเป็น ที่ได้รับการประมวลและจัดระบบ และสามารถสื่อความหมาย แปลความ ตีความ ขยายความ หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 ได้

**ผู้ประกอบการ** หมายถึง ผู้ที่เป็นเจ้าของ ผู้จัดการ หรือกรรมการผู้ที่มีส่วนในการบริหารงานของสำนักงานสอบบัญชี

**สำนักงานสอบบัญชี** หมายถึง สำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบและสอบทานงบการเงิน และงานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง เช่น การตรวจสอบข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับอนาคต การรวบรวมข้อมูลทางการเงิน งานให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำ เป็นต้น

**การควบคุมคุณภาพ (Quality Control)** หมายถึง ระบบที่ใช้ในการรักษาระดับคุณภาพของสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบและการสอบทานงบการเงิน และงานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่องให้เป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการออกรายงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์

**การตรวจสอบ** หมายถึง การตรวจสอบบัญชีและงบการเงิน ซึ่งเป็นกระบวนการของการรวบรวมและประเมินหลักฐานเกี่ยวกับสารสนเทศโดยผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชีที่มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นอิสระ ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ เพื่อรายงานเกี่ยวกับความสอดคล้องกันของสารสนเทศกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้ใช้ที่สนใจทราบ

**มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 การควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบและการสอบทานงบการเงิน** และงานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง หมายถึง มาตรฐานการควบคุมคุณภาพที่คณะกรรมการวิชาชีพบัญชี ด้านการสอบบัญชี สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์จัดทำขึ้น สำหรับเป็นนโยบายและวิธีปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพ ให้แก่สำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบและการสอบทานงบการเงิน และงานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักงานและบุคลากรของสำนักงาน เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการออกรายงานของสำนักงานหรือผู้สอบบัญชีมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยมาตรฐานการควบคุมคุณภาพนี้ จะเกี่ยวข้องกับการจัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรับผิดชอบของผู้นำต่อคุณภาพภายในสำนักงาน ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง การตอบรับและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าและงานที่มีลักษณะเฉพาะ ทรัพยากรบุคคล การปฏิบัติงาน และการติดตามผล และมีกำหนดให้ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 เป็นต้นไป